

Fokus på leg som støtte til den sproglige og sociale udvikling Med Marte Meo som redskab

Af Tove Schack Nielsen, Fyns Marte Meo
Socialpædagog og Marte Meo supervisor

I mit arbejde som sprogpædagog i en sproggruppe/snakkeskole (4 – 6 år), hvor børnene er visiteret ud fra et kriterie om sproglige problematikker, ses det ofte at børnene også har en del sociale og følelsesmæssige vanskeligheder.

Ofte er det sådan, at de faktisk ikke leger med de andre børn. De trækker sig fra de andre børn, er lidt i periferien, observerer lidt og leger selv, de ved ikke rigtig hvordan de kommer i leg med de andre. De vil egentlig gerne, men de får ikke skabt kontakten.

Og vi ved, at børn har brug for venskaber/sociale fællesskaber, og børn forbinder venskaber med **”Nogen man kan lege med.”**

Jeg begynder derfor altid med at støtte legen, da legen er børnenes indgang til at trives som det sociale væsen vi er, og først når vi er i trivsel, kan vi tage læring ind. Jeg tager altid først udgangspunkt i det enkelte barn, og begynder ud fra barnets interesse og udviklingsniveau, ofte kun med samspil mellem mig og det enkelte barn. Senere med fokus på at skabe samspil mellem børnene.

Marte Meo

Jeg har i min tilgang til lege- og sprogudviklingen og hele den sociale og følelsesmæssige udvikling mit Marte Meo værktøj som referenceramme. Marte Meo elementerne er simpelthen værktøjet til at få børnene til at vokse, få troen på sig selv, føle sig anerkendt og dermed få troen og overskud til at udvikle sprog og komme i socialt samspil – at få venner.

Da jeg samtidig har fokus på at bruge sproget så meget som muligt, der hvor børnene har deres opmærksomhed, og med udgangspunkt i deres initiativer, giver det rigtig god mening, og børnene udvikler sig, vokser og kommer i gang med at bruge sproget mv.

Legerummet

I snakkeskolen har jeg indrettet et rum med fokus på leg, (har kun et rum til rådighed, men så er vi også samlet hele tiden). Rummet er indrettet, så det indbyder til at gå i gang med at lege, så snart man træder indenfor og med fokus på at få børnene til at indgå i fælles lege og fælles relationer og samtidig bruge deres sprog. At vi så at sige leger sproget ind i helt almindelige daglige lege.

Købmandsbutikken og komfuret trækker stort set dem alle til

Der er alt, hvad der skal være. Købmandsbutikken er indrettet med varer, kasseapparat, penge, pung, indkøbsposer, gryder, tallerkner, kopper, bestik, frugter, grøntsager, madvarer, opvasketing, kager, flag, dug, blomster og meget mere.

(Dette hjælper børnene til at gå i gang med legen. Det gør det lettere at møde børnene og sætte ord på, komme i dialog og få brugt sproget, uden at det bliver krav om svar og viden, og læring, men at ordene bruges som redskab i legen og legens flow. Hvorved jeg kan støtte deres leg og lige stå stille udvide og komme mere til - uden at presse eller spørge.

Legemiljøet betyder rigtig meget, især for de børn der har det lidt svært, ikke bare sprogligt men også socialt og følelsesmæssigt.

Børnene går straks i gang med legetøjet, fx går Odin straks i gang med at undersøge købmandsbutikken og stiller sig og siger, "hvem vil købe"? Det er sjældent, at nogen børn byder sig til, men som voksen tilbyder jeg straks at komme og købe, så Odin føler sig **hørt og set** og kan komme i gang med legen.

Ofte er det svært at komme videre, hvis ikke jeg tager næste skridt. Fx siger jeg "Jeg vil gerne købe en sodavand." Når Odin så har fundet sodavanden, siger jeg måske "hvor meget koster den?"

Odin har svært ved at sige noget her og viser bare 1 finger. Så kan jeg selv sige, "ok den koster 1 krone, værsgo her er en krone" osv. Det er meget ofte op til mig at bringe legen videre ved fx at sige "jeg kommer igen i morgen" eller hvad jeg nu kan finde på, og så må jeg komme igen og igen og købe i butikken, mens jeg indimellem må over til de andre børn og hjælpe dem videre.

Jeg sætter altid **ord på mig selv** og bruger alle de ord, der hører til i en sætning, men jeg forventer ikke at børnene siger så meget endnu. Jeg gentager det de siger med lidt flere ord i sætningen, så de hører den "korrekte måde" at sige en sætning på.

Holger vil også gerne lege købmand, men han har svært ved at byde sig til og stiller sig bare ind bag disken og ser forventningsfuldt ud.

Når man er opmærksom på det, er det med at komme hen og spørge, om der er åbent i butikken, og om man kan købe en mælk.

Børnene har det ofte svært med spørgsmål og melder hurtigt fra, hvis man spørger for meget, så hvis jeg fx spørger, hvad jeg kan købe, ser de ofte forlegent ned i gulvet, så det er om at stille spørgsmålene, så de kan svare og ikke komme til kort.

Sikke et fint bord du har dækket

Marie stiller sig over ved komfuret og begynder at rumstere rundt, hun begynder at skære "frugterne" ud, sætter dem på et fad og finder tallerkner frem. Men hun siger ikke meget, hun ser bare op og kigger efter mig en gang imellem.

Jeg går hen og **sætter ord på det jeg ser**, f.eks. "sikke fint du har dækket bordet", "alt den frugt du har fået skåret ud, det ser lækkert ud", og så venter jeg, og ser hvad Marie så gør. Marie ser op og smiler lidt og siger, "ja", mens hun fornøjet arbejder videre med at dække bord.

Jeg undgår at stille spørgsmål, men **siger hvad jeg ser**, og **anerkender Maries tiltag**, så hun føler sig set og føler, at hendes initiativer er ok. Da Marie er så optaget af sit eget foretagende, vælger jeg at gå over til Maja, men er opmærksom på at komme tilbage senere.

Maja er gået i gang med at samle ting sammen og sætte dem over i hjørnet. Hun har ikke meget øje for de andre, men har travlt med at finde ting, og arrangere sit eget hjørne. Hun afskærmer sig med stole mv., så det ligesom bliver hendes domæne.

Også her er det min opgave at **få set og mødt hende og få taget initiativ til kontakt** uden at stille for mange spørgsmål, der skal svares på, så jeg siger: "Sikke mange ting du har fundet frem" og **venter** – Maja ser op og siger, "ja, det er mit værelse" og arrangerer videre.

Børnene har gang i hver deres leg,

Det er ofte sådan, at børnene leger med sig selv, er optaget af deres egne initiativer og ikke har det store overskud til at byde sig ind i de andres leg. De vil egentlig gerne, men de ved ikke rigtig hvordan, og de har

ofte selv en forestilling om, hvordan legen skal gå og kan ikke rigtig tage andres input ind. Det er derfor min opgave at få dem ført sammen og få dem til at se hinanden og hjælpe dem med at se og møde hinanden. Men først er jeg nødt til møde dem og skabe relation til mig og samtidig gøre dem tryk og skabe tillid og tro på sig selv.

Jeg bruger derfor den første tid på at skabe kontakt, indgå i hver deres leg på hver deres præmisser. Uden at stille de store krav og uden at spørge for meget. I stedet **benævner** jeg, hvad jeg **ser og følger** det, hvilket virker anerkende på dem og deres ideer er gode nok. Så tør de mere og på længere sigt begynder at gøre opmærksom på sig selv.

(Marte Meo principper).

Børnene kædes sammen

Efter noget tid begynder jeg at arbejde på at **kæde børnene sammen**, så de får øje for hinanden og kan bruge hinanden til noget, få lyst og redskaber til at være i fællesskabet.

Jeg prøver altid at gøre børnene opmærksomme på hinanden ved **tydeligt at sætte ord på dem og bruge deres navne**. Jeg bliver ofte nødt til at være den igangsættende, som kæder deres leg sammen.

Her har jeg et fantastisk redskab – et rat – det bliver ofte til en bus, eller en ambulance mv.

Når vi leger bus, er der altid nogle børn, der gerne vil være chauffør, nogle vil gerne have dyr og bamser med i bussen og nogle ved hvor vi skal køre hen, fx til svømmehallen. Når et barn giver udtryk for det, prøver jeg altid at lave det til en fælles tur, så kan vi alle (dem der vil) tage i svømmehallen og når vi når frem, leger vi svømmehal en tid.

Men Maja sidder under bordet og har lavet sit eget værelse og vil ikke være med.

Jeg forsøger ofte at finde på en måde at inddrag alle børn på, fx kan jeg foreslå, at vi binder Majas værelse til bussen som en trailer, så hun kan komme med, uden at skulle forlade sit trygge sted, vi finder nogle elastikbind og binder traileren på, og så kører bussen. Jeg gør meget ud af at sætte ord på det, der sker, fx "Maja kom lige med i traileren, det er smart så kan hun også komme ud og se svømmehallen", osv. Men jeg presser hende aldrig til, at hun skal, giver kun muligheder.

Når vi så når svømmehallen, ender det ofte med, at hun alligevel kommer og svømmer med, for det ser sjovt ud, når vi "svømmer rundt" og "går i bad" mv. (Hvis det er det, børnene foreslår, jeg hopper altid på deres påhit).

Når vi så er færdige her, skal vi videre med bussen, og så foreslår jeg måske at vi kører over til restauranten hvor Marie har dækket så fint op, men så er der Laura, der sidder og tegner, hvordan får jeg så hende med? Jeg siger måske til de andre børn i bussen, at vi lige skal over til kunstmuseet, og se hvad kunstneren tegner, inden vi kører over til restauranten.

Hvis børnene er med på den, køre bussen derover og vi går hen og kigger på de flotte tegninger. Jeg giver den gas, med at anerkende kunstneren for de fine tegninger/malerier. Laura stråler over anerkendelsen og af at blive set, så hun spørger, om jeg ikke vil være hendes kæreste, det vil jeg gerne, og spørger så, om ikke min kæreste vil med på restaurant. Det vil hun gerne, hun kommer om lidt, siger hun.

Bussen kørere til restaurant hos Marie, som har dækket fint op. Jeg får anerkendt Marie for hendes lækre mad, hvor fint der dækket op, osv. Får inddraget børnene i hvad vi skal spise, hvad der er på bordet. Det er der rigtig meget sprog i, og børnene begynder ofte selv at byde ind, sige hvad de gerne vi have/ikke have og måske bliver det lidt pjanket fordi det kan være svært at være i, men så tager jeg udgangspunkt i det, og kører ofte lidt med på "balladen". Jeg er samtidig opmærksom på om Laura kommer og opfordre

hende undervejs, og så lykkes det ofte, og hun kommer og er med lidt. Og efterhånden kan hun være med i længer tid i samspillet med os andre.

Jeg er selvfølgelig en stor del af legen, og prøver hele tiden at **kæde børnene sammen**, og få delt sol og vind lige, **få set alle børn**, og tager deres ideer op og prøver at spore mig ind på, hvor de er, og hvad de er optaget af. På den måde **møder jeg dem både i deres egne ideer og får dem ledt lidt videre**, så der kommer flow og udvikling i legen, og får brugt sproget i samspillet og legen med de andre.

Det er en kunst, for de fleste af de børn, der kommer i Snakkeskoen har meget brug for hjælp og støtte til at være i samspillet, og jeg vil helst møde børnene, hvor de er.

Jeg prøver at være den deltagende voksenstøtte, med fokus på børnene.

Fokus på sprog

Gennem det hele har jeg meget fokus på sproget og **sætter ord på det hele**. Jeg bruger alle forholdsord, tillægsord, navneord, sætningsopbygning mv og gentager børnenes sætninger korrekt, hvis de får lavet omvendt ordstilling. Jeg forstørrer de bogstavslyde, de har svært ved, fx hvis en har svært ved at sige K, så lægger jeg tryk på de ord jeg siger med K, fx Kage, så K lyden høres tydeligt, fx hvis barnet "siger" der er "fage", så siger jeg "dejligt, er der Kage, med tryk på K, osv.

På den måde bliver der rigtig meget sprog gennem legen, og jeg oplever, at stort set alle børn begynder at snakke meget mere, byder meget mere ind, og får meget lettere ved at være i samspillet med de andre.

Fra at lege alene med sig selv, begynder de at byde ind til de andre, får lyst til at være i samspillet, så det ikke længere er legetøjet og legen, men fællesskabet i legen, der bliver det vigtigste.

Jeg oplever, at de fleste børn "vokser" flere centimeter, når de har været i Snakkeskole, de kommer lettere i leg, kan blive i legen med de andre børn i længere tid og begynder at lege rollelege mv. og der er sket udvikling i deres sproglige kompetencer.

Grupperne er forskellige, men min tilgang er altid at tage udgangspunkt i børnenes leg, støtte hvor de er, og herfra putte mere og mere på – men hele tiden ud fra deres initiativer og udviklingsniveau. De tør bruge sproget mere, de har fået større ordforråd, tro på sig selv og de tør meget mere.

De føler de har fået venner i Snakkeskolen, og har herefter lettere ved at skabe kontakter og venskaber i deres daginstitutioner. Men det kræver selvfølgelig at personalet i daginstitutionerne følger op og støtter børnenes leg og venskaber i hverdagen.

Vi kommer ofte til at negligere legen, som noget vi kan gøre når der er tid/pauser i alle de andre aktiviteter – projekter vi arrangerer, men hvis vi kunne ændre det syn, til at legen var vores fokus og første prioritet, **Er min påstand, at vi ville kunne opfylde hele den styrkede pædagogiske læreplan via leg!**

Hvis du har lyst til at høre mere, så tilmeld dig webinar

"Støt børnenes lege- og sprogudvikling i hverdagen

Med Marte Meo som redskab"

Torsdag d. 28/11 kl. 19.30 – 20.30

Du kan tilmelde dig via BUPL Fyns hjemmeside